

ΟΠΤΙΚΟΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

Μάθημα 6ο Φωτοπηγές Φωτοεκπέμπουσες δίοδοι LED

Αρ. Τσίπουρας, Phd
Email: aris@di.uoa.gr

Περιεχόμενα

- Παραγωγή φωτός
- Απαιτούμενα χαρακτηριστικά φωτοπηγών
- Λειτουργία LED

Εκπομπή φωτός - Φωταύγεια

Luminescence = εκπομπή φωτός ως αποτέλεσμα ηλεκτρονικής διέγερσης

Photoluminescence:	optical excitation
Catholuminescence:	excitation by electron irradiation
Electroluminescence:	excitation by current

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΩΤΟΠΗΓΩΝ

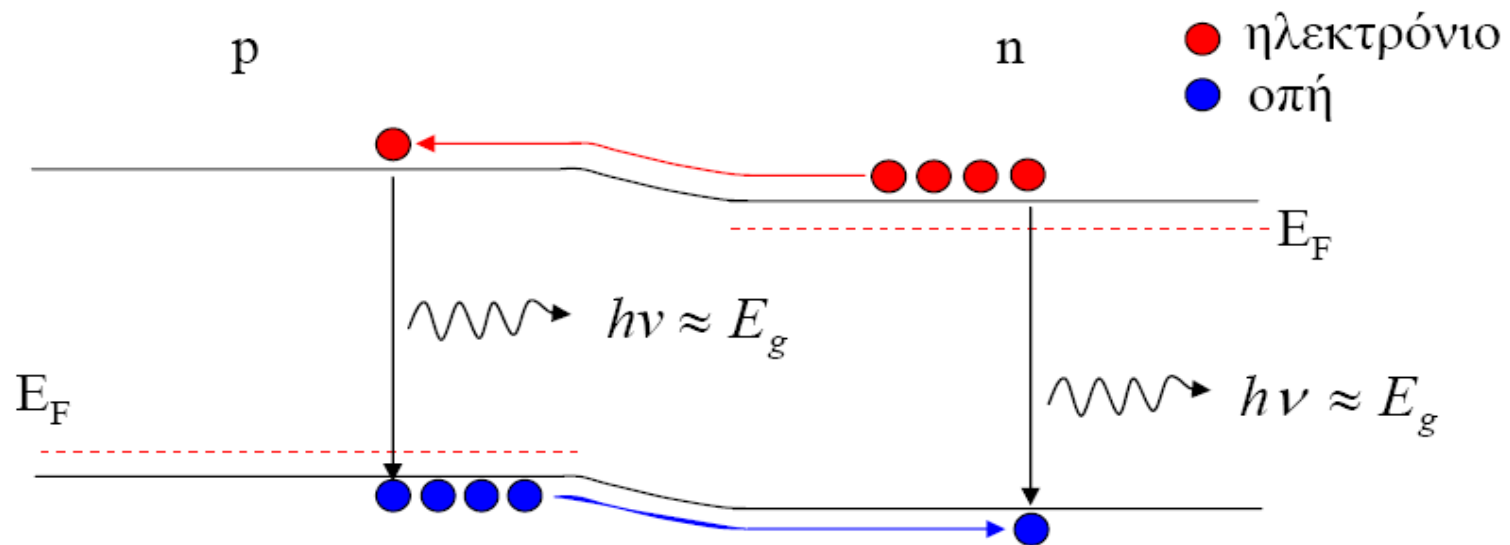
Οι φωτοπηγές που χρησιμοποιούνται στα οπτικά συστήματα μετατρέπουν το ηλεκτρικό σήμα (τάση ή ρεύμα) σε οπτικό και πρέπει να ικανοποιούν τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- Εκπομπή ακτινοβολίας στην περιοχή όπου η οπτική ίνα παρουσιάζει τη μικρότερη απορρόφηση και διασπορά
- Χρήση απλού τρόπου διαμόρφωσης
- Γραμμική Μετατροπή της ηλεκτρικής ισχύος σε οπτικό σήμα και σύζευξη με την οπτική ίνα με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο
- Μονοχρωματικότητα
- Έλεγχος του εκπεμπόμενου μήκους κύματος της πηγής με την επιβολή μιας τάσης ή ενός ρεύματος
- Χαμηλό κόστος

Δίοδος εκπομπής φωτός LED I

- Διάταξη που εκπέμπει φως αυθόρμητα λόγω έγχυσης των

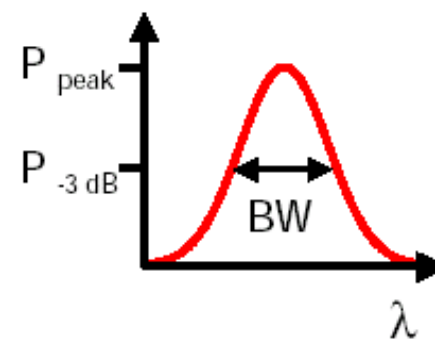
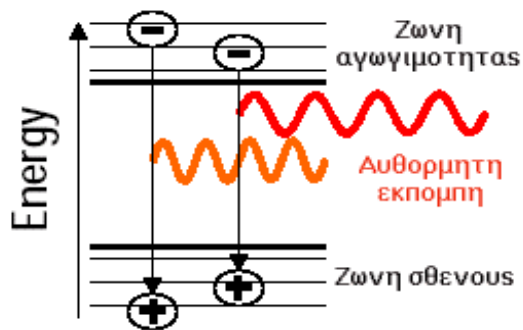
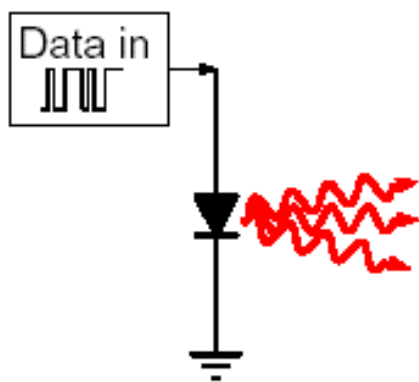
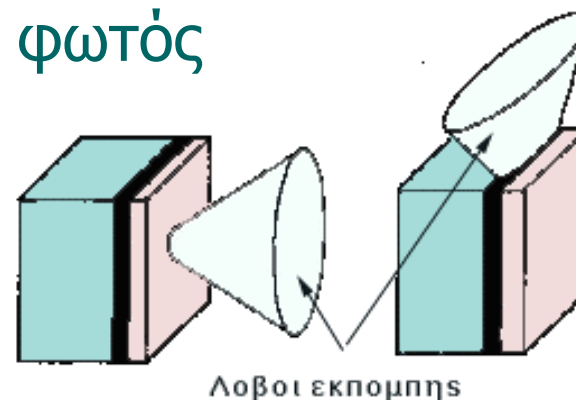
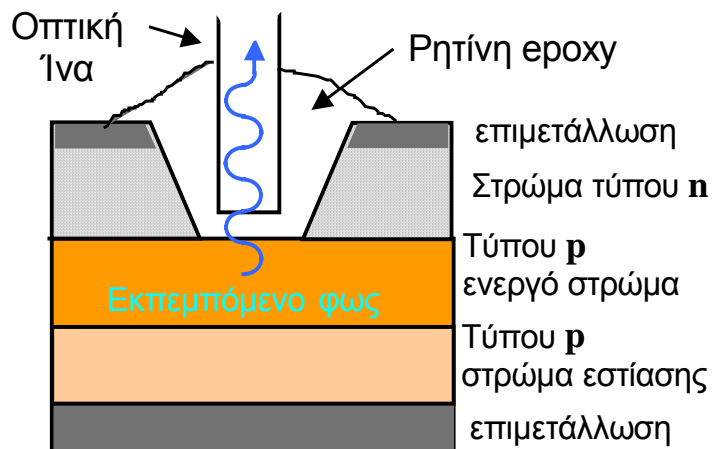

- έγχυση των φορέων μειονότητας μέσω της επαφής p-n οδηγεί στην ακτινοβόλα επανασύνδεση (electroluminescence) των ηλεκτρονίων (ΖΑ) με οπές (ΖΣ).
- το επικρατές μήκος κύματος εκπομπής προσδιορίζεται από το ενεργειακό χάσμα του ημιαγωγού που χρησιμοποιείται στο LED.

Φωτοεκπέμπουσες δίοδοι LED II

- ✓ Διέγερση – με ορθή πόλωση
- ✓ Αυθόρμητη Εκπομπή
- ✓ Εκπομπή φωτός

Εσωτερική κβαντική απόδοση

- Ικανότητα μετατροπής ζευγών ηλεκτρονίων-οπών σε φωτόνια :

ισχύς του φωτός

ρεύμα στην επαφή

$$\eta_{\text{int}} = \left(\frac{P_{LED, \text{int}}}{h\nu} \right) / \left(\frac{I_{LED}}{e} \right) \quad \text{πραγματική απόδοση}$$

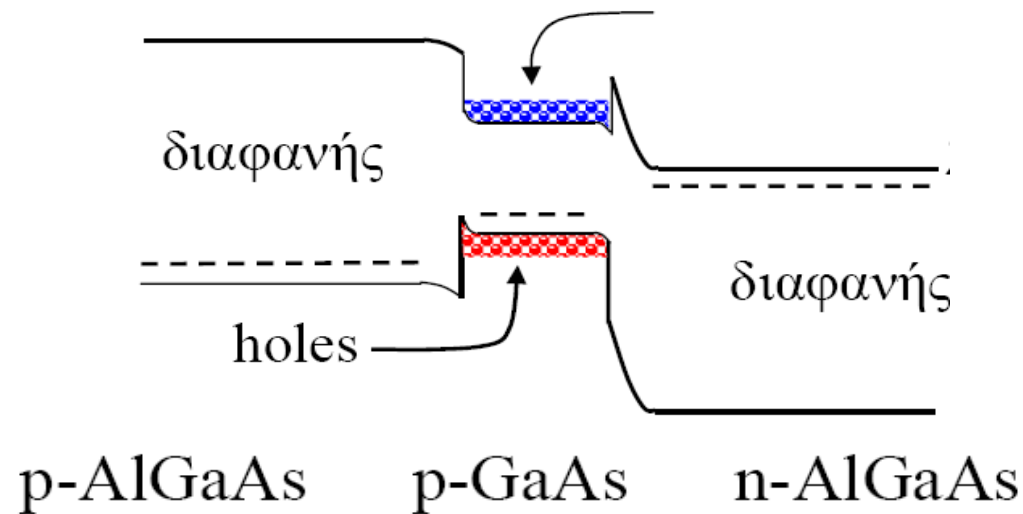
- Για μεγαλύτερη απόδοση: θα πρέπει όλοι οι φορείς μειονότητας που εκχύνονται μέσω επαφής p-n να επανασυνδέονται
- Αν η_{ext} το ποσοστό των φωτονίων που βγαίνουν από τη διάταξη:

$$P_e = \eta_{\text{ext}} P_{\text{int}}$$

Βελτίωση n_{int}

- Το n_{int} μπορεί να αυξηθεί με τον χωρικό περιορισμό των ηλεκτρονίων και οπών σε μία σχετικά μικρή ζώνη (active region). Αυτό επιτυγχάνεται με το **LED ετεροδομής**. Επιπλέον, τα παραγόμενα φωτόνια δεν κινδυνεύουν από επαναπορρόφηση, γεγονός που αυξάνει την συνολική απόδοση της διάταξης

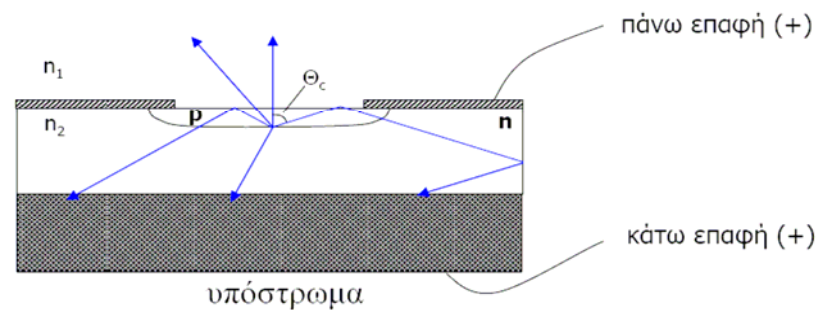
- Τελικά αυτό που μας ενδιαφέρει είναι το ποσοστό των φωτονίων που βγαίνουν από τη διάταξη n_{ext} :

$$P_e = n_{ext} P_{int}$$

Εξωτερική κβαντική απόδοση

- Η εξωτερική κβαντική απόδοση η_{ext} μετράει τον αριθμό των φωτονίων που τελικά διαφεύγουν από τη δομή της διόδου LED
  - $\eta_{\text{ext}} = n^{-1}(n+1)^{-2}$ (τυπικές τιμές 1.4%)
  - Μηχανισμοί απώλειας που επηρεάζουν την εξωτερική κβαντική απόδοση:
    - (1) απορρόφηση μέσα στο LED
    - (2) απώλειες Fresnel: ένα μέρος του φωτός ανακλάται πίσω, συντελεστής ανάκλασης: $R = \{(n_2 - n_1) / (n_2 + n_1)\}$
    - (3) απώλειες ολικής ανάκλασης: όλο το φως ανακλάται πίσω όταν $\theta > \theta_c$ με $\theta_c = \sin^{-1}(n_1/n_2)$ κρίσιμη γωνιά
- [π.χ. $\theta_c = 17^\circ$ για διεπιφάνεια GaP/αέρα με $n_2 = 3.45$, $n_1 = 1$]

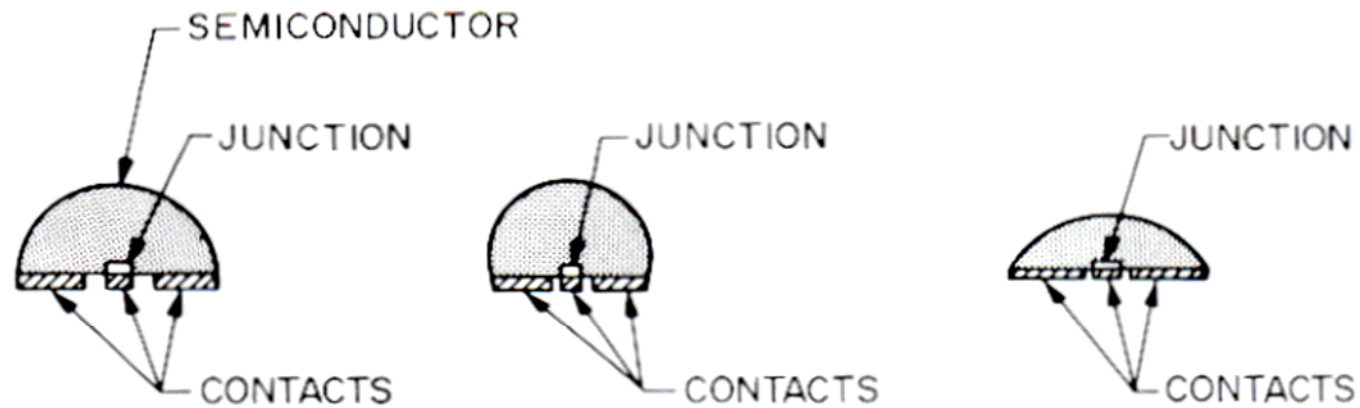

Ολική κβαντική απόδοση

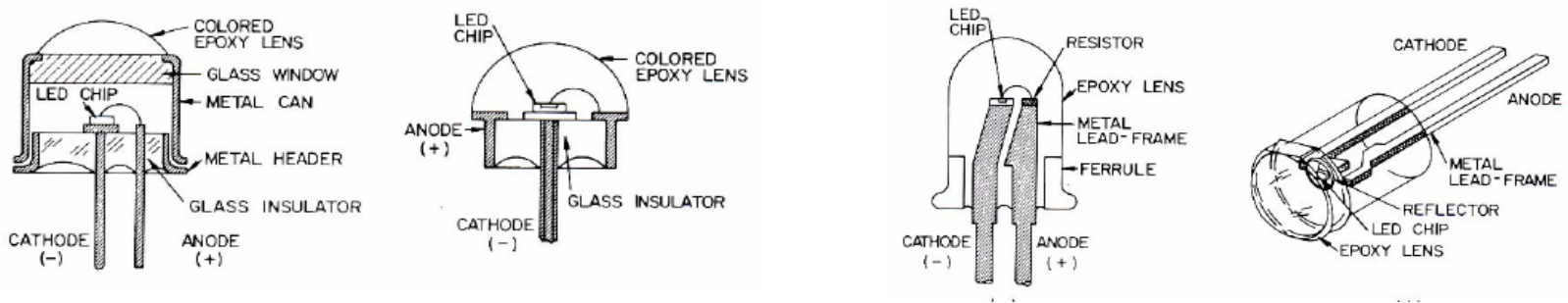
- Μια σημαντική παράμετρος αξιολόγησης μιας LED είναι το ποσοστό της προσφερόμενης ηλεκτρικής ισχύος P_{elec} που μετατρέπεται τελικά σε εκπεμπόμενη ακτινοβολία P_e : $\eta_{tot} = P_e / P_{elec}$
- $\eta_{tot} = \eta_{ext} \eta_{int} (h\nu / qV_0)$, Όπου $P_{elec} = V_0 I$
- Άλλη σημαντική παράμετρος αξιολόγησης μιας LED είναι η αποκρισιμότητα – Responsivity R :
- $R = P_e / I$
- Εύκολα μπορεί να αποδειχτεί ότι:
- $R = \eta_{ext} \eta_{int} (h\nu / q)$ (τυπικές τιμές 0.01 W/A)

Βελτίωση η_{ext}

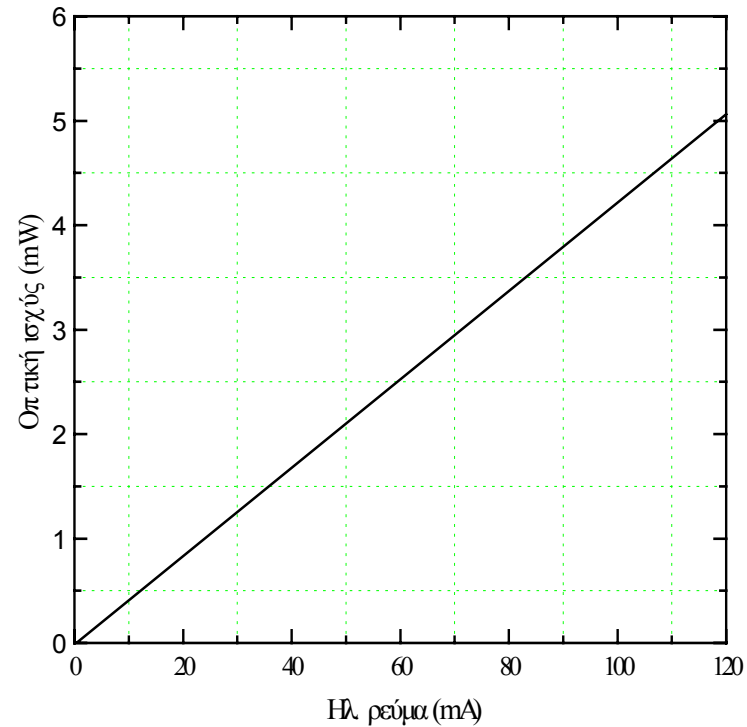

- αλλάζοντας την γεωμετρία του LED μπορούμε να έχουμε επιθυμητή γωνιακή κατανομή του εκπεμπόμενου φωτός

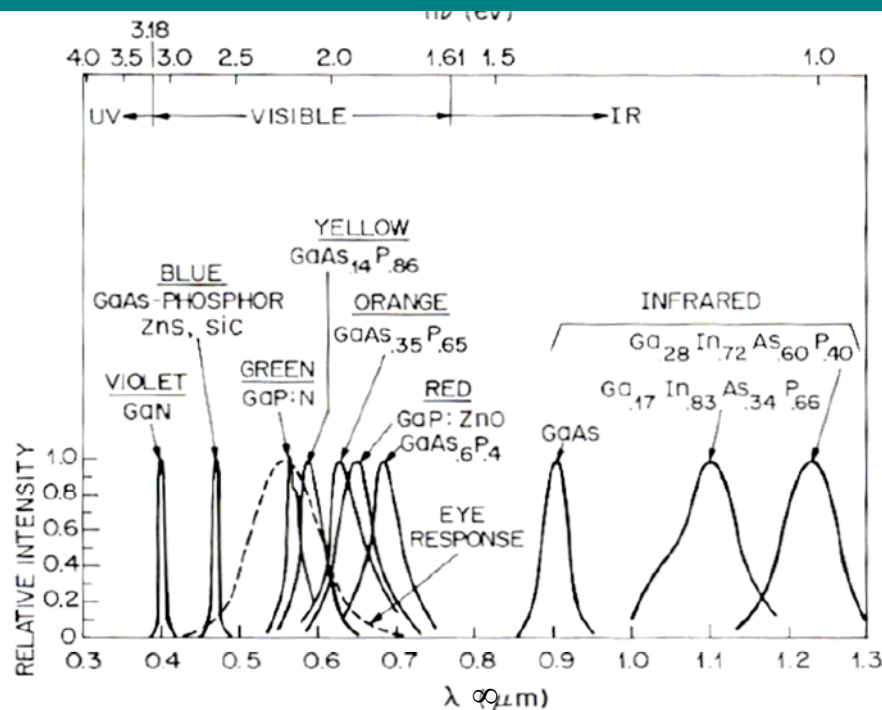
Λειτουργία LED

- Η χαρακτηριστική P-I εξαρτάται από τη θερμοκρασία: $T \uparrow P_e \downarrow$
- Στην πράξη για τιμές μεγαλύτερες από 60 mA παύει να είναι γραμμική

Το φάσμα των LED

- Το φάσμα εκπομπής προσδιορίζεται από την ανηγμένη πυκνότητα καταστάσεων στις Ζώνες αγωγιμότητας και σθένους και την θερμική κατανομή φορέων (κατανομή Fermi-Dirac) κοντά στο ενεργειακό χάσμα

$$R_{\text{spont}}(\omega) = \int_{E_c} A(E_1, E_2) f_c(E_2) [1 - f_v(E_1)] \rho_{cv} dE_2$$

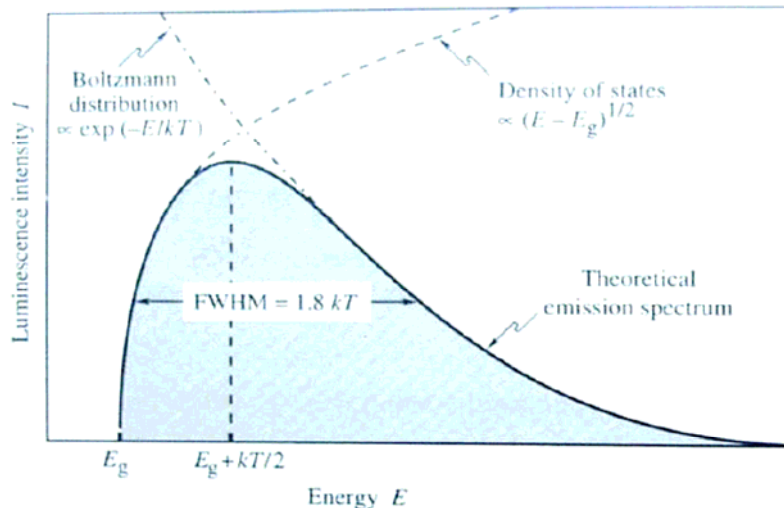
$$R_{\text{spont}}(\omega) = A_0 (h\nu - E_g)^{1/2} \exp[-(h\nu - E_g) / K_B T]$$

$$R_{\text{spont}}(\nu) : \text{μεγιστοποιείται όταν } \nu = \nu_0 = (E_g + K_B T / 2) / h$$

Εύρος γραμμής των LED δλ

- Εύρος γραμμής (linewidth) δλ: το εύρος των μηκών κύματος εκπομπής γύρω από $\lambda_0 = c_0/v_0$
- Αποδεικνύεται ότι:
$$\Delta\lambda = \frac{\lambda^2}{c} \Delta\nu$$
- Όπου $\Delta\nu$ είναι το FWHM:
$$\Delta\nu = 1.8K_B T / h$$
- Τυπικές τιμές για GaAs LED $\Delta\nu = 10-12$ THz

Θεωρητικό φάσμα εκπομπής LED

Δυναμική συμπεριφορά των LED I

- Οι φορείς εγχέονται και επανασυνδέονται στο ενεργό layer της επαφής κατά ζεύγη
- Άρα είναι αρκετό να θεωρήσουμε τις σχέσεις που συνδέουν τον ρυθμό μεταβολής της συγκέντρωσης ενός φορέα (rate equation):

$$\frac{dN}{dt} = \frac{I}{qV} - \frac{N}{\tau_c} \quad I = I_b + I_m \exp(i\omega_m t)$$

- Η λύση της παραπάνω είναι:

$$N = N_b + N_m \exp(i\omega_m t)$$

Δυναμική συμπεριφορά των LED II

- Με : $N_b = \tau_c I_b / qV$ $N_m(\omega_m) = \frac{\tau_c I_m / qV}{1 + i\omega_m \tau_c}$

- ΣΥΝΕΠΩΣ: $H(\omega_m) = \frac{N_m(\omega_m)}{N_m(0)} = \frac{1}{1 + i\omega_m \tau_c}$

- Οπτικό εύρος ζώνης:

$$|H(\omega_m)| = \frac{1}{2} \quad \Rightarrow \quad f_{3dB} = \sqrt{3}(2\pi\tau_c)^{-1}$$

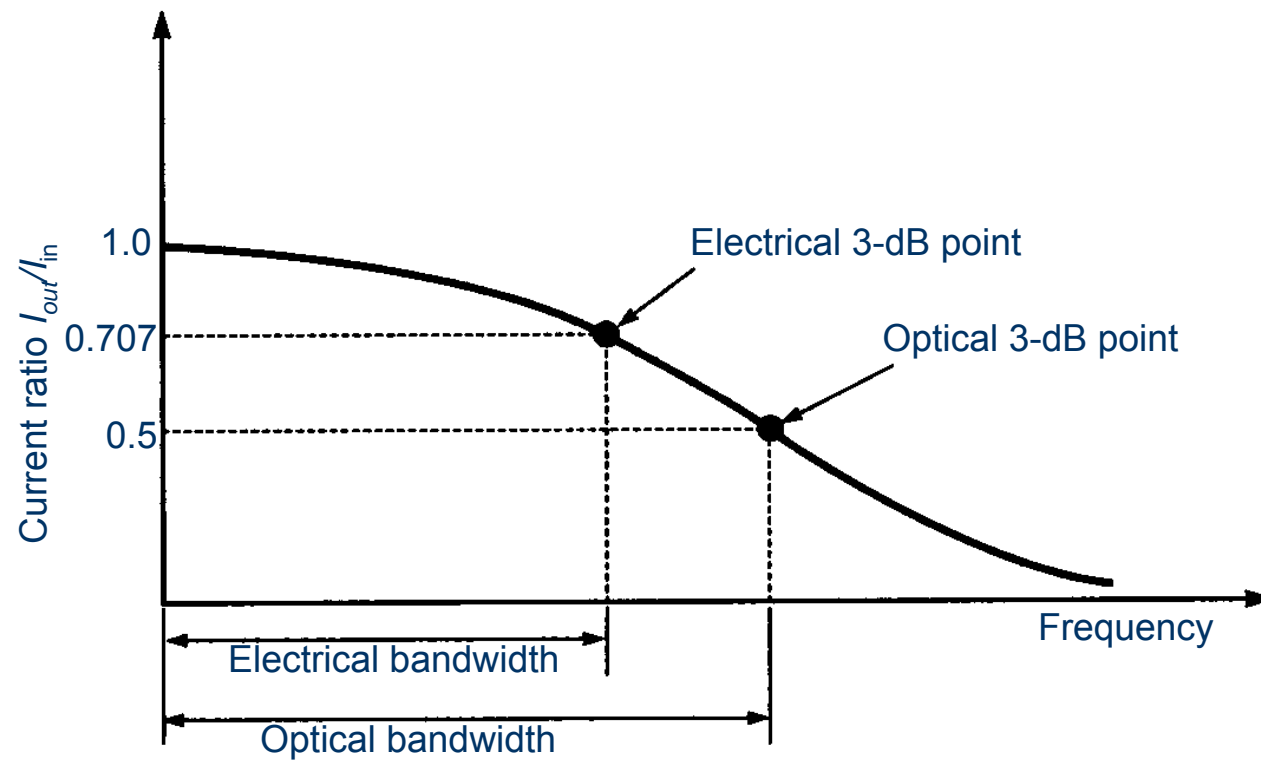
- Τυπικές τιμές για In GaAsP LED: $\tau_c = 1-10\text{ns}$

LED Bandwidth

Συνεπώς: $\Delta f \sim 100 \text{ MHz}$

Υλικά και εφαρμογές LED

- **GaAs/AlGaAs:** Εκπέμπουν στο υπέρυθρο και χρησιμοποιούνται σε τηλεχειριστήρια και ως πηγές σε δίκτυα LAN (local area communication network)
- **AlGaAs/AlGaAs:** Εκπέμπουν στο κόκκινο και λόγω της μεγάλης φωτεινότητάς τους χρησιμοποιούνται σε φώτα φρένων και φωτεινούς σηματοδότες
- **GaP, GaAsP και GaP:N, GaAsP:N:** Συστήματα ημιαγωγών για εκπομπή στο κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο και πράσινο. Χρησιμοποιούνται για εφαρμογές που απαιτούν χαμηλή φωτεινότητα, όπως σε φλας αυτοκινήτων (indicator lights). Επίσης χρησιμοποιούνται στα φωτεινά πλήκτρα των τηλεφώνων
- **GaN, GaInN:** Εκπέμπουν στο πράσινο και στο μπλέ. Έχουν μεγάλη φωτεινότητα και χρησιμοποιούνται συνήθως σε φωτεινούς σηματοδότες
- **GaInP:** Εκπέμπουν στο κόκκινο. Χρησιμοποιούνται ως laser pointers και σε DVD players.
- **AlGaInP:** Εκπέμπουν στο πορτοκαλί και στο κίτρινο. Χρησιμοποιούνται σε εφαρμογές σήμανσης. Το αλουμίνιο προστίθεται για να μειωθεί το μήκος κύματος εκπομπής

